

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

София, 17 декември 2002 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Христо Данов

Членове: Георги Марков

Димитър Гочев

Неделчо Беронов

Стефанка Стоянова

Маргарита Златарева

Васил Гоцев

Людмил Нейков

Румен Янков

Живан Белчев

Пенка Томчева

при участието на секретар-протоколита Росица Топалова разгледа в закрито заседание на 17 декември 2002 г. конституционно дело № 22/2002 г., докладвано от съдията Васил Гоцев.

Делото е образувано на 26 октомври по искане на главния прокурор на Република България за тълкуване на чл.158, т.3 от Конституцията в частта ѝ относно израза “промени във формата на държавно устройство и на държавно управление”.

Производството е във фаза на допустимост на искането по смисъла на чл.19, ал.1 от Закона за Конституционния съд /ЗКС/.

Поставени са следните тълкувателни въпроси:

1. Какво означава израза “формата на държавно устройство и на държавно управление”;

2. Кога са налице “промени във формата на държавно устройство и на държавно управление”. По-конкретно извършват ли се “промени във формата на държавно устройство и на държавно управление”:

а/ когато се премахва някой от основните елементи на установената от Конституцията държавна система, т.е. някой конституционно установен държавен орган /например премахва се института на Президента, вицепрезидента, Министерския съвет, Висшия съдебен съвет, съдилищата, прокуратурата, следствените органи, органите на местно самоуправление, Конституционния съд и др./;

б/ когато се променя конституционната система на държавата чрез преместване на даден конституционно установен орган от една част в друга част на държавната власт /например Конституционният съд, съдилищата, прокуратурата и следствените органи се преместват в законодателната или изпълнителната власт, или Конституционният съд се премества в съдебната власт/;

в/ когато се променят конституционните принципи на взаимоотношенията между конституционните органи на държавата, т.е. променя се установения от Конституцията баланс между различните власти и конституционни органи в държавата. В частност – когато се променят в Конституцията учредителният орган или реда за конституиране на даден конституционно установен орган /например предвижда се, че Народното събрание избира Президента, че правителството разпуска парламента, че държавният глава назначава правителството, че парламентът или правителството предлагат или назначават председателя на Конституционния съд, председателите на Върховния касационен съд и на Върховния административен съд и главния прокурор/;

г/ когато се променят конституционните правомощия на конституционните държавни органи. В частност – когато се променя

определения от Конституцията мандат на даден конституционен орган, което в някои случаи води до предсрочно прекратяване на мандата /например предвижда се, че Народното събрание, Президентът, Министерският съвет, Висшият съдебен съвет, председателите на Върховния касационен съд и на Върховния административен съд, главният прокурор, органите на местно самоуправление, конституционните съдии се сменят всяка година/.

3. Заедно с тях се поставя и въпроса, който според главния прокурор произтича от предходните:

- подлежи ли по чл.149, ал.1, т.2 от Конституцията на контрол за конституционност от Конституционния съд закон за изменение или допълнение на Конституцията, приет от обикновено Народно събрание в нарушение по чл.158, т.3 от Конституцията.

Това последно питане по същество означава искане за тълкуване на чл.149, ал.1, т.1 във връзка с чл.158, т.3 от Конституцията.

Посочено е, че искането се отправя, тъй като в обществено политическото пространство се обсъжда идеята за промени в Конституцията. Според главния прокурор преди да се пристъпи към такава промяна трябва да се изясни кои въпроси са от изключителна компетентност на Велико Народно събрание и кои са в правомощията на обикновеното Народно събрание. Заедно с това искателят желае даденото задължително тълкуване да изключи всяко съмнение дали закон за изменение или допълнение на Конституцията, създаден на основание чл.153 от нея подлежи също на контрол от Конституционния съд, когато с него са решени въпроси за промени във формата на държавно устройство и на държавно управление.

В съответствие с постоянната практика на Конституционния съд /определение от 30 април 1998 г. по к.д. № 14/98 г., Сб.Решения и определения на КС, 1998 г., стр.260 и цитираните в него други

определения/, главният прокурор е изложил подробно своето разбиране за смисъла на конституционните разпоредби, чието тълкуване иска.

Искането за тълкуване е допустимо и следва да се разгледа по същество. Направено е от субект, оправомощен по чл.150, ал.1 от Конституцията. Конституционният съд е оторизиран да даде задължително тълкуване на разпоредби от Конституцията съгласно чл.149, ал.1, т.1 от нея.

Конституционният съд смята, че във връзка с предмета на делото като заинтересовани страни трябва да бъдат конституирани Народното събрание, Президентът на Република България, Министерският съвет, министърът на външните работи, министърът на отбраната, министърът на вътрешните работи, министърът на регионалното развитие и благоустройството, министърът на правосъдието, Висшият съдебен съвет, Върховният касационен съд, Върховният административен съд, Националната следствена служба.

С оглед изложеното и на основание чл.149, ал.1, т.1 от Конституцията, Конституционният съд

О П Р Е Д Е Л И:

Допуска за разглеждане по същество искането на главния прокурор на Република България за тълкуване:

1. На чл. 158, т.3 от Конституцията в частта ѝ “промени във формата на държавно устройство и на държавно управление”, относно следните тълкувателни питання:

1. Какво означава израза “формата на държавно устройство и на държавно управление”;

2. Кога са налице “промени във формата на държавно устройство и на държавно управление”. По-конкретно извършват ли се “промени във формата на държавно устройство и на държавно управление”:

а/ когато се премахва някой конституционно установен държавен орган;

б/ когато се премества конституционно установен държавен орган от една в друга институция;

в/ когато се променят конституционните принципи на взаимоотношенията между конституционните органи на държавата;

г/ когато се променят конституционните правомощия на конституционните държавни органи.

II. Подлежи ли по чл.149, ал.1, т.2, във връзка с чл.153 от Конституцията на контрол за конституционност от Конституционния съд закон за изменение или допълнение на Конституцията, приет от обикновено Народно събрание.

Конституира като заинтересовани страни по делото Народното събрание, Президента на Република България, Министерския съвет, министъра на външните работи, министъра на отбраната, министъра на вътрешните работи, министъра на регионалното развитие и благоустройството, министъра на правосъдието, Висшия съдебен съвет, Върховния касационен съд, Върховния административен съд, Национална следствена служба.

Препис от настоящето определение и искането да се изпратят на конституираните заинтересовани страни, които могат да представят писмени становища в 30 дневен срок.

Препис от настоящето определение да се изпрати и на вносителя на искането като се уведоми, че може, ако сметне за необходимо да представи в 30 дневен срок допълнително становище.

Председател:

Христо Данов